

C. Rydman.

1824

Quaenam potissimum causae Graecorum ingenia excitaverint, exponitur.

Primum mihi Graeciae coelum et fecundum solum ad excolendas literas artesque multum valuisse arbitror. Ubi crasso vaporibus, quae referto coelo incolae premuntur, ibi pingui plerumque utuntur ingenio, ut est arcta inter animum et corpus conjunctio. Ubi vero aer mitis est terraque multae naturae pulchritudines ostendit, hominum animi quoque mitigantur atque ad poesin aliasque bonas artes exercendas excitantur. Incolis enim si multis laboribus efficiendum est, ut tellus quidquid ad vitam sustentandam opus est, proferat, nihil temporis superest, quod excolendis animis tribuant. Sin vero terra fertilis nullo paene negotio

tio omnibus vitae necessitatibus
prospicit, cultoribus otium datur,
quo eas res quoque, quae pulchram
et beatam reddunt vitam, conse-
qui studeant. Accedit, quod an-
tiquitus, cum nummus nondum
quasi nervus rerum gerendarum
esset, amore literarum artiumque
permoti iis studebant homines;
nunc bonae artes venales fac-
tae sunt ac plures inveniuntur
qui, quoniam mercedem adipisci
cupiunt, iis operam navant, quam
qui ex animo eas diligunt. Ultra
ratio praestet, facile apparebit.
Homero, quidquid felix faustum
que evenire potest, contigit; et
enim nisi Musis ardentibus
natus, ac de vitae necessitatibus
securus totum se poeticae dare
potuisset et nisi Graeci rebus
ad Trojam praestare gestis ma-
teriam ingenio ipsius celebrandam

173
praebuissent, vix aut omnino non
fieri poterat, ut carminibus alter
nam sibi gloriam compararet.

Multum praeterea ad litera-
rum artiumque amorem apud Graec-
os excitandum civitatum forma
praebuit. Graecia in multas
civitates divisa fuit, quas tamen
communis lingua, oracula, deo-
rum cultus et certamina sacra
arctis vinculis conjunxerant. Ne-
que tamen unquam, quamdiu
Graecia floruit, omnes unius
imperio paruerant. Antiquissi-
mis temporibus singulae civitates
suam quaeque regem habuere, qui
legibus obnoxius nunquam pro suo
arbitrio regnavit. Universa Grae-
corum historia, si Phalaridem
exceperimus, nullum prodit exem-
plum, quemquam regum poten-
tia, qua frueretur abusum cru-
delia facinora perpetrasse. Minos,
Cretensium rex, primus fuisse

dicitur, qui praecclaris legibus la-
tis immortalem gloriam sibi
acquireret. Alii in aliis civitatibus
eum secuti atque imitati sunt. Pars
regum atque heroum, qui antiquissi-
mis temporibus in Graecia vixisse
traduntur cum aliis rebus, tum
bellis fortiter gestis sempiternam
sibi laudem comparabat. Inde
seriori tempore plurimi poetae,
quae carminibus celebrarent, ha-
buerunt, inde multo etiam post
Graeciae juventus exempla, quae
imitaretur, sibi sumisit. Her-
culis labores unicuique, qui stu-
dii ac diligentiae aliquid in Grae-
corum historia evolvenda collo-
cavit, noti; multos et praeser-
tim Theseum, ut simile aliquid
perficeret, stimulaverunt atque
inflammaverunt. Artes quoque
jam sub regibus florere inceperunt.
Sed libertas, quae postquam re-
ges ex omnibus prope civitatibus
deinceps expulsi sunt, Graecia

174
fruebatur, literarum artiumque
studium magnopere auxit; imprimis
eloquentia, in qua hucusque Graeci
nihil studii ac diligentiae collocave-
rant, tum temporis excellere coepit.
In liberis civitatibus oratores multi,
ta praemia studiis ac laboribus
suis proposita vident; nam qui elo-
quentia praestabat ad suam volun-
tatem cives dirigere et ad summos ho-
nores dignitatesque pervenire potest;
quare multo laetius eam floruisse
in rebus publicis, quam in iis civita-
tibus, ubi unus vel pauci rebus prae-
sunt, universa humani generis his-
toria testatur. Quatenus totius
orbis terrarum regio tales, quales
Graecia prolulit oratores? Et
quam universus populus, si quis
oratorum verba faceret, adesset,
fieri non poterat, quin et ipse
aliquantum in literis proficeret;
etenim si, quae ille diceret, recte
dijudicare volebat, attente eum
audiret, erat necesse. Neque ista

men eloquentia modo, sed omnes
etiam aliae literae in rebus pu-
blicis plus valere ac posse solent,
quam in quavis alia imperii for-
ma. Idem in Graecis rebus publi-
cis quoque evenisse, nemo non fa-
tebitur. Alius alium praestare
literis studuit, et quisque ad
quam literarum partem potissimam
aptum se esse sentiebat, in eam
quam maxime incubuit. Bella
Persarum quidem aliquamdiu
maximam Graeciae partem tur-
bavere atque incolas a literarum
studio ad arma vocarunt, sed
quam ex iis superiores evasis-
sent viribus suis cognitis, de extero hoste
securi, denas ad bonas artes
amplectendas se contulerunt,
atque otium suum iis excolen-
dis tribuerunt. In rebus pu-
blicis multa aedificia publica
ad conciones, ad conservandam
pecaniam publicam atque ad al-
lias res opus sunt. Hoc modo

175
Athenis magnifica illa gymnasia,
theatra, porticus; hoc modo Odeum,
Prytaneum atque alia aedificia
publica condita sunt, quorum
ruinas, si quae temporis restite-
runt, hodieque jure miramur.

Educatio liberorum quoque multum
ad excolendos Graecos valuit -
etiamsi in nonnullis civitatibus
praesentim corporis vires exercu-
it ac roboravit. In aliis civi-
tatibus vero, praecipue Athenis
ingenia quoque excolenda prae-
ceptores curaverunt; nam inde
a teneris pueri eloquentia, quam
plurimum in rebus publicis va-
lere jam vidimus, musica a-
liisque ingenuis artibus erudie-
bantur.

Maximam deinde vim De-
orum cultus et quidquid inde pen-
debat ad literarum venustatem,
quam miramur, habuit. Grae-
ci multos coluerunt deos heroes-
que, quorum cuique singula quae

dam facta, munera atque honores,
res tribuebant. Omnes Graecorum
fabulae mihi perlustrandae atque
excutiendae essent, si omnes deos et
quae cuique propria erant addicta,
enumerare vellem, quod cum longus
essem fieri nequit. Latum cam-
pum inde habuerunt poetae, qui
praeclara eorum facta saepissime
alius alio modo recensuerunt et
carminibus celebrarunt. Quod,
cunque hominum viribus fieri non
potuisse arbitrati sunt, ad deos
retulerunt eorumque consilio atque
ope effectum esse dixerunt. Lo-
cupletissimum ejus rei testem Ho-
merum habemus, qui quaecunque
Agamemnon, Achilles, Diome-
des, Ulysses, Nestor aliique
Graecorum duces aut secunda
aut adversa fortuna ad Tro-
jam perfecerint, omnia prope-
modum Jis aut faustis aut
malignis ducibus auctoribusque
effecta esse finxit. Utram

176
diis ubique in auxilium vo-
catis, an si omnino abessent
Homeri carmina pulchriora ac
praestantiora essent, nemo non
facile videbit. Ut poetae,
ita philosophi quoque quae disci-
pulos docerent atque literis man-
darent e fabulis potissimum, quibus
deorum facta enarrantur, hauserunt.
Hinc celeberrimi illi philosophi
existere, ex quorum scriptis quan-
ta ingenia fuerint, qua diligen-
tia opera sua elaboraverint et
quae posteris iis debeant, apparet.
Antibus etiam majorem, quam
literis utilitatem deorum cultum
attulisse opinor. Homines vel
barbari, si religione sibi con-
cessum est, quidquid divino vene-
rantur honore, forma aliqua
effingere student. Graeci quoque
ab antiquissimis temporibus deos,
quos humanis cupiditatibus ac mor-
tibus obnoxios, eamque ob rem
humana forma praeditos esse

credebant, statuis imaginibus,
que exprimere conati sunt. I,
nitio quidem tantum abfuit,
ut illae magna arte formaren-
tur, ut saepissime nonnisi
trunci, leviter tantum dolati,
essent, quibus nihil paene
erat humanae figurae dissi-
milis; sed sensim sensimque
aliud simulacrum alio ex-
stitit pulchrius, donec opti-
mi artifices Phidias, Pra-
xiteles aliique pulcherrimas
perfectissimasque statuas ma-
xima arte confecerunt, quibus
hodiernum tempus opera si-
milis opponere non potest.

Per pauca Graecarum artium
monumenta ad nos pervenerunt,
maxima pars bellis Romanor-
um, qui multas Graeciae ur-
bes prope funditus deleverunt

177
perdita est; sed ea, quae ha-
bemus, exempla sunt artificii,
bus nostris, quae nunquam adae-
quare, nedum superare poterunt.

Multa deinde ac magnifica
Deorum templa summa arte pu-
blice extracta et Deorum heron-
umque statuis imaginibusque ex-
ornata sunt. Notum est cele-
berrimum illud templum Dianae,
notum Jovis Olympici, notas
innumerabiles fere templorum
numeros. Sacra Graecorum
certamina, quorum celeberrima
ad Olympiam in Elide quarto
quovis anno celebrabantur, arcte
cum Deorum cultu conjuncta
fuerunt; nam in memoriam
aut Dei aut herois alicujus
instituta erant, atque habeban-
tur. Hac ingens hominum tur-
ba undique confluebat; nam om-
nes Graeciae populi eorum participes

erant. Imprimis quidem corpora in
iis luctando, currendo, vehendo, aliis
isque laboribus exercebantur, sed
auctores quoque opera sua coram
innumerabili multitudine recitabant
et optimus in sua quisque arte ma-
xime laudabatur et coronam acci-
piebat. Mira inde aemulatio ex-
orta est, quum alius proe aliis emi-
nere ac palmam adipisci studeret.
Interdum pars auditorum etiam
inflammabatur ad simile aliquid
perficiendum; ut Thucydidem,
quum Herodotus historiam suam
recitaret, historiae conscriben-
dae consilium cepisse literis
proditum est. Oracula deni-
que huc pertinent, tum quo-
rum inde prima poeticae
rudimenta habemus, tum quo-
rum ambiguis effatis ho-
minum prudentiam ac saga-
citatem summo opere acuerunt.

